

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัยที่ว่า เด็กอนุบาลจะรับรู้จากภาพถ่ายได้ดีกว่าภาพวาดนั้น เมื่อพิจารณาผลการทดลองแล้วพบว่า การทดสอบการรับรู้รูปภาพโดยใช้ภาพถ่ายทดสอบก่อนและตามด้วยการทดสอบโดยใช้ภาพถ่ายในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 คะแนนการรับรู้รูปภาพที่ได้จากการทดสอบโดยใช้ภาพถ่ายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนที่ได้จากการรับรู้ภาพวาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงไว้ในตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของการรับรู้ภาพถ่ายเท่ากับ 40.35 คะแนน และค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ภาพวาดเท่ากับ 32.7 คะแนน แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2 ซึ่งทดสอบการรับรู้รูปภาพโดยใช้ภาพถ่ายทดสอบก่อนตามด้วยการทดสอบโดยใช้ภาพวาดนั้น คะแนนการรับรู้รูปภาพที่ได้จากการทดสอบโดยใช้ภาพวาดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนการรับรู้รูปภาพที่ได้จากการทดสอบโดยใช้ภาพถ่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงไว้ในตารางที่ 3 และตารางที่ 4 ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของการรับรู้ภาพฉายเท่ากับ 37.35 คะแนน และค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ภาพวาดเท่ากับ 38.75 คะแนน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้รูปภาพจากการทดสอบครั้งหลังมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้รูปภาพจากการทดสอบครั้งแรก ดังแสดงในตารางที่ 5

เนื่องจากการทดลองในครั้งนี้ใช้ เครื่องมือในการทดสอบการรับรู้ที่มีลักษณะ เป็นการ จัดเรียงวัตถุที่เหมือนกันจากภาพ 2 ชนิด ในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจึงมีโอกาสที่จะรับรู้ภาพการจัดเรียงวัตถุแบบเดียวกันซ้ำ 2 ครั้ง และแม้ว่าจะมีการเว้นระยะการทดสอบระหว่างการทดสอบครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 นาน 1 สัปดาห์ เพื่อป้องกันผลของการถ่ายโยงความรู้ หรือผลจากการที่กลุ่มตัวอย่างจะจำภาพเดิมได้และอาศัยประสบการณ์การรับรู้ครั้งแรกช่วยให้สามารถในการรับรู้

ครั้งหลัง แต่ผลการทดลองครั้งนี้ยังพบว่า การรับรู้จากการทดสอบครั้งหลังสามารถรับรู้ได้ดีกว่า การรับรู้จากการทดสอบครั้งแรก ดังนั้นในการทดสอบสัมมนาฐานในการวิจัยครั้งนี้จึงวิเคราะห์ ผลการทดลองโดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ 1 ร่วมกับกลุ่มตัวอย่างที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทดสอบโดยใช้ภาพวาด ซึ่งเป็นคะแนนรวมของการรับรู้ ภาพวาดประเภทการทดสอบครั้งแรกรวมกับประเภทการทดสอบครั้งหลัง กับคะแนนที่ได้จากการ ทดสอบโดยใช้ภาพถ่ายซึ่งเป็นคะแนนรวมของการรับรู้ภาพถ่ายประเภทการทดสอบครั้งแรกรวมกับ ประเภทการทดสอบครั้งหลัง เพื่อเป็นการกำจัดการรบกวนที่อาจเกิดขึ้นจากการถ่ายโยงความรู้อัน ตั้งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 6 ตารางที่ 7 และรูปที่ 1 ซึ่งแสดงว่าคะแนนการรับรู้ ภาพถ่ายของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.85 คะแนน โดยมีความมากกว่าคะแนนการรับรู้ ภาพวาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 35.73 คะแนน เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่าทีตามสูตร t-dependent พบว่าคะแนนการรับรู้ภาพถ่ายมีค่าเฉลี่ย สูงกว่าคะแนนการรับรู้ภาพวาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาจากการ เปรียบเทียบคะแนนการรับรู้รูปภาพในแต่ละด้าน ดังแสดงในตารางที่ 8 พบว่าคะแนนการรับรู้ ภาพถ่ายมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนการรับรู้ภาพวาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสัมมนาฐานในการวิจัยโดยพบว่ากลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเด็กอนุบาลมีการรับรู้จากภาพถ่ายได้ดีกว่าภาพวาด

การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้ข้อมูลจากรูปภาพทั้ง 2 ชนิด โดยมีคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ภาพถ่ายเท่ากับ 38.35 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของ การรับรู้ภาพวาดเท่ากับ 35.73 คะแนนจากคะแนนรวมทั้งหมด 52 คะแนน จึงกล่าวได้ว่ากลุ่ม ตัวอย่างมีความสามารถในการรับรู้รูปภาพได้ทั้งชนิด ขนาด และความลึกของวัตถุในภาพ ผลการ วิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของจาโฮดา ดิริโกลกีและวิลเลียม (Jahoda, Deregoski and Williams 1977 : 202-213) ซึ่งได้ทำการทดลองในเด็กอนุบาลและพบว่าเด็กวัยนี้ สามารถรับรู้และบอกชื่อวัตถุในรูปถ่ายได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เบนสันและโยนาส์

(Benson and Yonas 1973 cited by Rosinski 1976 : 173) ซึ่งพบว่าเด็กจะรับรู้ขนาดจากรูปภาพได้เมื่ออายุประมาณ 3 ปี และจากการศึกษาของวอล์วิล (Wohlwill 1965 cited by Rosinski 1976 : 173) ซึ่งพบว่าเด็กในชั้นเกรด 1 สามารถรับรู้ระยะทางของวัตถุในรูปภาพได้และพบว่าความสามารถนี้พัฒนาขึ้นตามอายุ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการทดสอบการรับรู้รูปภาพ 2 ชนิด โดยการทดสอบซ้ำจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน และพบว่ารูปภาพแบบภาพถ่ายและภาพวาดให้ผลในการรับรู้แตกต่างกัน ดังนั้นจึงเป็นการสนับสนุนความคิดเห็นของมิลเลอร์ (Miller 1973 : 135-150) ที่ว่าการตอบสนองต่อรูปภาพที่แตกต่างกันสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในการมีประสบการณ์ต่อทัศนคติหรือรูปแบบที่ใช้ในรูปภาพมากกว่าจะเกิดจากความแตกต่างในการมีประสบการณ์ต่อการรับรู้วัตถุจริงในธรรมชาติ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของภาพที่ใช้ในการทดสอบจะเห็นว่าภาพถ่ายเป็นภาพที่สร้างขึ้นโดยใช้หลักการสะท้อนแสงจากวัตถุจริง เข้าสู่ฟิล์มโดยตรงและอัดขยายภาพจากฟิล์ม ในขณะที่ภาพวาดเป็นการจำลองแบบจากของจริงโดยการสังเคราะห์ทำของผู้วาดโดยใช้การวาดเส้นและระบายสี ดังนั้นภาพถ่ายจึงมีลักษณะปลีกย่อยต่าง ๆ ใกล้เคียงกับของจริงมากกว่าภาพวาด เช่น ลักษณะพื้นผิว แสงและเงา ลักษณะความชัดเจนในส่วนต่าง ๆ ตามแนวคิดของกิบสัน (Gibson 1971 cited by Hagen 1974 : 471) ซึ่งอธิบายการรับรู้รูปภาพว่าเป็นการรับรู้ข้อมูลในรูปของแสงสะท้อนจากแผ่นภาพที่ได้รับการสังเคราะห์ให้มีการสะท้อนแสง เข้าสู่สายตา เหมือนกับแสงสะท้อนที่มาจากวัตถุจริงในธรรมชาติ ภาพถ่ายซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับของจริงมากกว่าภาพวาดจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ได้ดีกว่า และเป็นไปได้ว่าภาพถ่ายให้ข้อมูลในการรับรู้ มีสิ่งชี้แนะในจำนวนที่เพียงพอ แต่ภาพวาดขาดสิ่งชี้แนะบางอย่าง เช่น ลักษณะของแสงและเงาที่แตกต่างกันไปในแต่ละบริเวณในภาพ ลักษณะความไม่ชัดเจนของรูปทรงและเส้นขอบนอกของวัตถุในระยะไกล การเปลี่ยนสีจางลงของวัตถุที่อยู่ในระยะไกล ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้สามารถรับรู้ความลึกในรูปภาพ (Pickford 1976 : 157-164) นอกจากนั้นการรับรู้วัตถุในรูปภาพยังขึ้นอยู่กับ การมีสิ่งชี้แนะในการรับรู้ลักษณะของวัตถุและสิ่งชี้แนะในการรับรู้สภาพทั่ว ๆ ไปอย่างเพียงพอ (Copen 1970

cited by Miller 1973 : 139) ภาพถ่ายซึ่งมีส่วนปลิกย่อยและสิ่งชี้แนะที่มีความสำคัญต่อการรับรู้มากกว่าภาพวาด ซึ่งทำให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้รูปภาพได้ดีกว่า ผลจากการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของเลิศลักษณ์ สุทธิพิทักษ์ (Lertlak Suthipitak 1971 : 5623-5624 A) ซึ่งพบว่าภาพที่มีรายละเอียดปลิกย่อยและเงาในภาพมากจะทำให้เด็กรับรู้ความลึกของภาพง่ายกว่าภาพที่มีรายละเอียดน้อย

การรับรู้ภาพวาดยังอาจจะต้องมีการเรียนรู้ความหมายของเส้นและสัญลักษณ์บางอย่างที่แสดงอยู่ในภาพซึ่งภาพวาดไม่สามารถจำลองภาพให้เหมือนของจริงได้ทั้งหมด (Rosinski 1976 : 169-180, Hagen 1974 : 496) และในการรับรู้ภาพนั้นเด็กต้องเรียนรู้ที่จะคาดคะเนเกี่ยวกับขนาด รูปร่าง ระยะห่างของวัตถุในรูปภาพ (Hagen 1974 : 496) แต่เนื่องจากพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเด็กวัยอนุบาลยังไม่พัฒนาเต็มที่ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเด็กมีความสามารถไม่เพียงพอต่อการแปลความหมายของข้อมูลการรับรู้ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากของจริง รูปภาพที่มีลักษณะคล้ายของจริงมากเช่นภาพถ่ายจึงทำให้เกิดการรับรู้ที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากกว่าและเนื่องจากการรับรู้รูปภาพเป็นกระบวนการรับรู้ที่แตกต่างจากการรับรู้วัตถุจริงในธรรมชาติคือต้องอาศัยความสามารถในการแปลความข้อมูลซึ่งปรากฏอยู่เฉพาะในแผ่นภาพเท่านั้น (Hagen 1974 : 496) การรับรู้รูปภาพสูงขึ้นอยู่กับความสามารถในการเลือกรับรู้และแปลความข้อมูลในภาพ การศึกษาถึงการรับรู้ในเด็กอนุบาลพบว่าความสามารถในการเลือกรับรู้และแปลความข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของเด็กอายุ 5-6 ปี ยังอยู่ในระยะที่เริ่มพัฒนา (Vernon 1976 : 64-65) เด็กเล็กจะสนใจและรับรู้ภาพเป็นเพียงบางส่วน เช่นจะสนใจเฉพาะส่วนย่อยของรูปโดยไม่ได้รับรู้ถึงส่วนรวม (Elkind, Kogler and Go 1964 : 81-90) การศึกษาของเคอร์พแมนและพอลลแลค (Kerpelman and Pallack cited by Rosinski 1977 : 159) ได้แสดงให้เห็นว่าเด็กไม่ได้มองในทุก ๆ ส่วนของภาพแต่จะมองเฉพาะบางส่วนของภาพ ซึ่งลักษณะความสนใจและลักษณะการมองภาพในบริเวณต่าง ๆ จะมีส่วนสัมพันธ์กับปริมาณข้อมูลการรับรู้ที่เด็กจะได้รับ (Vurpillot 1976 : 275) ดังนั้นภาพถ่ายซึ่งมีรายละเอียดและข้อมูลที่จำเป็นต่อการรับรู้มากกว่าภาพวาดจึงช่วยให้เด็กมีโอกาสเลือกรับรู้และแปลความหมายของข้อมูลได้ดีกว่าภาพวาด

พัฒนาการด้านการรับรู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสามารถในการแยกแยะค่อนข้างมาก (Gibson 1969 cited by Vernon 1976 : 65) และความสามารถในการแยกแยะรูปภาพ และรูปร่างที่มีความหมายออกจากพื้นภาพของเ ด็กจะมีมากขึ้นตามระดับของอายุ ภาพถ่ายซึ่งมี ลักษณะพื้นผิวของวัตถุในภาพ ความชัดเจนของส่วนต่าง ๆ ในภาพ ลักษณะของแสงและเงาที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากกว่าภาพวาดซึ่งช่วยในการแยกแยะรูปภาพออกจากพื้นภาพได้ดีกว่า ภาพวาด

จากการอภิปรายผลดังกล่าวมานี้จึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น เด็กอนุบาลมีการรับรู้ ภาพถ่ายและภาพวาดที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้แตกต่างกันเนื่องจากรูปภาพทั้ง 2 ชนิดนี้มีลักษณะ แตกต่างกันคือภาพถ่ายมีลักษณะใกล้เคียงกับของจริงมากกว่าภาพวาดและมีรายละเอียดที่จำเป็น ต่อการรับรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาลมากกว่าภาพวาด เด็กจึงมีการรับรู้ภาพถ่าย ได้ดีกว่าภาพวาด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย